

ART-IN-progress

Deze zomer ging Etcetera op
bezoek tijdens de voorbereidingen
van het Klapstukfestival in
het Leuvense STUK.

Samen met de artiesten werd
onderzocht hoe hun werkproces
op een interessante manier
kon vormgegeven worden in
een visuele of geschreven bijdrage.

Martin Nachbar en Jochen Roller
maakten voor het verzamelen
van hun materiaal gebruik van
de techniek van de 'dérive'
van situationist Guy Debord.

Een terugblik in de tijd en
een hedendaagse vertaling.

TERUGBLIK

Theorie van de dérive

Guy-Ernest Debord (1958)

De dérive, een van de technieken van het situationisme, wordt gedefinieerd als een dwaaltocht doorheen verschillende, elkaar afwisselende omgevingen. Eigen aan het concept van de dérive (zwerfen, afdwalen) is een speels-constructieve houding en aandacht voor psychogeografische effecten. Heel anders dus dan de klassieke noties van reizen en wandelen.

Wanneer één of meerdere personen een dérive beginnen, spelen algemeen gangbare redenen om zich te verplaatsen of iets te doen even geen rol meer: relaties, werk of hobby verdwijnen voor een kortere of langere periode uit het vizier. De betrokkenen geven zich over aan de stimuli op het terrein en aan de ontmoetingen die hieruit voortvloeien. Toeval is hier minder van belang dan je zou vermoeden: steden hebben vanuit het perspectief van de dérive namelijk een psychogeografisch reliëf. Zo zijn er plaatsen waar de stroom constant is, gefixeerde punten en draaikolken die het moeilijker maken om bepaalde zones in of uit te stappen.

Maar de dérive omvat wel degelijk beide polen: het ongedwongen toeval enerzijds en de beheersing en kennis van psychogeografische variaties en hun mogelijkheden anderzijds. De psychogeografische gedachte kan hierbij deels steunen op ecologische gegevens, zelfs al wordt aan deze wetenschap a priori niet veel plaats toegekend in onze samenleving.

De psychogeografische methode moet dus gebruik maken van de ecologische analyse en die verder aanvullen. Dan hebben we het bijvoorbeeld over de analyse van het absolute of relatieve karakter van de stukjes stadsweefsel, over de rol van microklimaten, over het levensgrote verschil tussen bepaalde woonbuurten en administratieve wijken en vooral over de dominante werking van de attractiepolen. Het objectief-passionele terrein waarop de dérive zich afspeelt, moet tegelijk worden bepaald volgens haar eigen logica en volgens haar verhoudingen tot de sociale morfologie. In zijn studie over Parijs en de Parijse agglomeratie (*Bibliothèque de sociologie contemporaine*, PUF, 1952) merkt Chombart de Lauwe op dat 'een stadswijk niet alleen wordt bepaald door de geografische en economische factoren, maar ook door het beeld dat zijn bewoners en die van andere wijken ervan hebben'. Om 'de engeheid van het echte Parijs te tonen, waarbinnen elk individu in een geografisch kader met een uiterst kleine omtrek woont', beschrijft hij in hetzelfde werk het tracé van alle parcours die op één jaar tijd werden uitgevoerd door een studente van het 16de arrondissement. De parcours vormen een kleine driehoek waar de studente niet buiten